

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena
na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

Predmet br. IT-95-5/18-T
Datum: 25. januar 2011.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM

U sastavu: sudija O-Gon Kwon, predsjedavajući
sudija Howard Morrison
sudija Melville Baird
sudija Flavia Lattanzi, rezervni sudija

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 25. januara 2011.

TUŽILAC

protiv

RADOVANA KARADŽIĆA

JAVNO

**ODLUKA PO ZAHTJEVU OPTUŽENOG
ZA IZDAVANJE OBAVEZUJUĆEG NALOGA *SUBPOENA*
KOJIM BI SE GENERAL SIR RUPERT SMITH
PRINUDIO NA RAZGOVOR**

Tužilaštvo:

g. Alan Tieger
gđa Hildegard Uertz-Retzlaff

Optuženi:

g. Radovan Karadžić

Branilac u pripravnosti:

g. Richard Harvey

OVO PRETRESNO VIJEĆE Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud) rješava po "Zahtjevu za izdavanje obavezujućeg naloga *subpoena* kojim bi se general Rupert Smith prinudio na razgovor", koji je optuženi podnio 6. januara 2011. (dalje u tekstu: Zahtjev), i ovim s tim u vezi donosi odluku.

1. Kontekst i podnesci

1. U Zahtjevu optuženi traži od Vijeća da na osnovu pravila 54 Pravilnika o postupku i dokazima (dalje u tekstu: Pravilnik) izda obavezujući nalog *subpoena* kojim bi se general Sir Rupert Smith (dalje u tekstu: svjedok) prinudio na razgovor s odbranom prije svjedočenja.¹ U Zahtjevu se navodi da je svjedoka kontaktirala Služba za žrtve i svjedoke (dalje u tekstu: VWS) 2009. i da je upitan da li je voljan da odbrana sa njim obavi razgovor, ali da je on to odbio.² Dana 7. decembra 2010., optuženi je poslao pismo svjedoku u kojem ga moli da se predomisli.³ U pismu je optuženi saopštio svjedoku da su informacije koje traži putem razgovora važne za njegovu odbranu od optužbe za uzimanje talaca.⁴ On je isto tako naveo da je pitanje da li je osoblje UN-a aktivno učestvovalo u neprijateljstvima u vrijeme vazdušnih napada NATO-a 25. i 26. maja 1995. važno za njegovu odbranu i "da bi mu želio postaviti neka pitanja o odnosu između NATO-a i UNPROFOR-a, kao i u vezi sa prikupljanjem i razmjenom informacija između NATO-a i UNPROFOR-a prije vazdušnih udara".⁵

2. Dana 21. decembra 2010. svjedok je uputio pismo optuženom kojim odbija razgovor.⁶ U pismu navodi: "Za nekoga u vašem položaju ovakav jedan zahtjev

¹ Zahtjev, par. 1.

² Zahtjev, par. 2.

³ Zahtjev, Dodatak A.

⁴ Zahtjev, par. 3.

⁵ Zahtjev, par. 3.

⁶ Zahtjev, Dodatak B.

predstavlja važno pitanje i imajući to u vidu dobro sam ga razmotrio. Ali ipak se neću podvrgnuti razgovoru sa vama niti sa vašim savjetnikom".⁷

3. Dana 20. januara 2011. Kancelarija tužilaštva (dalje u tekstu: tužilaštvo) je podnijelo "Odgovor tužilaštva na Zahtjev optuženog za izdavanje obavezujućeg naloga *subpoena* kojim bi se general Sir Rupert Smith prinudio na razgovor" (dalje u tekstu: Odgovor) kojim se protivi zahtjevu.⁸ Potkrepljujući svoj stav tužilaštvo tvrdi da informacije koje je optuženi tražio zahtjevom za obavljanje razgovora nisu nužne zato što status osoblja UN-a u vrijeme navodnog uzimanja talaca nije od suštinske važnosti za njegovu odbranu.⁹ Tužilaštvo tvrdi da zajednički član 3 Ženevskih konvencija iz 1949. zabranjuje da se za taoce uzimaju lica koja ne učestvuju neposredno u neprijateljstvima, pa to obuhvata i uzimanje osoblja UN-a za taoce, što je navodno učinjeno kako se navodi u tački 11 Treće izmijenjene optužnice.¹⁰ Međutim, ono tvrdi da će, "ako Pretresno vijeće utvrdi da je neki oblik objelodanjivanja neophodan za odbranu kako bi pripremila svoje izlaganje, general Smith dobrovoljno pristati na određene ovdje opisane procedure na poziv Pretresnog vijeća".¹¹ "Određene procedure" opisane u Odgovoru podrazumijevaće omogućavanje razgovora između svjedoka i optuženog, čime će se otkloniti potreba da se pribjegne obavezujućem nalogu *subpoena*.¹²

4. Dana 24. januara 2011. optuženi je podnio "Zahtjev za odobrenje za podnošenje replike na Odgovor na Zahtjev za izdavanje obavezujućeg naloga *subpoena* kojim bi se general Sir Rupert Smith prinudio na razgovor" (dalje u tekstu: Zahtjev za odobrenje za podnošenje replike), tvrdeći da će on biti voljan da prihvati proceduru koju iznosi tužilaštvo u paragrafu 15 njegovog Odgovora, pri čemu bi njegov pravni savjetnik g. Peter Robinson obavio razgovor sa svjedokom.¹³ Optuženi je zatražio odobrenje za

⁷ Zahtjev, Dodatak B.

⁸ Odgovor, par. 1.

⁹ Odgovor, par. 4.

¹⁰ Odgovor, par. 5, 7.

¹¹ Odgovor, par. 1.

¹² Odgovor, par. 12, 14-15.

¹³ Zahtjev za odobrenje za podnošenje replike, par. 1.

podnošenje replike ako Vijeće bude "uzimalo u obzir elemente krivičnog djela uzimanja talaca prilikom razmatranja potrebe izdavanja obavezujućeg naloga *subpoena*".¹⁴

II. Mjerodavno pravo

5. Pravilo 54 Pravilnika nalaže da Pretresno vijeće može izdavati *subpoenu* kada je to "potrebno za vršenje istrage ili za pripremu i vođenje suđenja". *Subpoena* se smatra "potrebno" u svrhu pravila 54 gdje se ukazuje na uslove legitimne forenzičke svrhe za dobijanje traženih informacija:

Podnosilac zahtjeva [...] *subpoenu* mora prije ili za vrijeme suđenja iznijeti određene dokaze koji ukazuju na potrebu da se izda nalog *subpoena*. On posebno mora pokazati da postoje razumne osnove za vjerovanje da će potencijalni svjedok pružiti informacije koje će suštinski pomoći podnosiocu zahtjeva u pogledu jasno navedenih pitanja na predstojećem suđenju.¹⁵

6. Kako bi se zadovoljili uslovi legitimne forenzičke svrhe, može se ukazati potreba da podnosilac zahtjeva predoči informacije o određenim faktorima kao što su položaji koje je potencijalni svjedok zauzimao u odnosu na događaje o kojima je riječ, svi odnosi koji su eventualno postojali između svjedoka i optuženog a koji su relevantni za optužbe, svaka mogućnost koju je svjedok imao da posmatra ove događaje ili da sazna za njih, kao i svaka izjava koju je svjedok dao optužbi i drugim licima u vezi s njima.¹⁶

7. Nadalje, Pretresno vijeće može isto tako na odgovarajući način uzeti u obzir kako pitanje da li su informacije koje podnosilac zahtjeva nastoji pribaviti koristeći se nalogom *subpoena* neophodne za pripremu njegovih dokaza, tako i pitanje da li je do tih

¹⁴ Zahtjev za odobrenje za podnošenje replike, par. 2.

¹⁵ *Tužilac protiv Halilovića*, predmet br. IT-01-48-AR73, Odluka u vezi s izdavanjem naloga *subpoena*, 21. juna 2004. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Halilović*), par. 6; *Tužilac protiv Krstića*, predmet br. IT-98-33-A, Odluka po molbi da se izdaju *subpoene*, 1. juli 2003. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Krstić*), par. 10; (navodni znaci ispušteni); *Tužilac protiv Slobodana Miloševića*, predmet br. IT-02-54-T, Odluka po zahtevu dodeljenih branilaca da Tony Blair i Gerhard Schröder svedoče i da se s njima pre svedočenja obavi razgovor, 9. decembar 2005., (odluka u predmetu *Milošević*), par. 38.

¹⁶ Odluka u predmetu *Halilović*, par. 6; Odluka u predmetu *Krstić*, par. 11; Odluka u predmetu *Milošević*, par. 40.

informacija moguće doći drugim sredstvima.¹⁷ S tim u vezi Žalbeno vijeće je ustvrdilo da se razmatranja Pretresnog vijeća moraju "usredsrediti ne samo na korisnost informacija za podnosioca zahtjeva nego i na njihovu sveukupnu neophodnost kako bi se obezbijedilo da se suđenje vodi na upućen i pravičan način".¹⁸ Naposljetku, strana koja traži izdavanje naloga mora pokazati da je učinila razumne pokušaje da obezbijedi dobrovoljnu saradnju budućeg svjedoka i da u tome nije bila uspješna.¹⁹

8. Žalbeno vijeće upozorilo je da *subpoene* ne bi trebalo da se donose olako, budući da za sobom povlače upotrebu prisilnih mjera i da mogu da dovedu do nametanja krivičnih sankcija.²⁰ Diskreciono pravo vijeća da izdaje *subpoene*, prema tome, je neophodno da se osigura da se prisilni mehanizam *subpoene* ne zloupotrebljava i/ili ne koristi kao dio procesne taktike.²¹

III. Diskusija

9. Kao preliminarno pitanje, Vijeće ponavlja da je zauzimanje opreznog stava prilikom izdavanja *subpoene* naročito neophodno kada strana traži da izda *subpoenu* za svjedoka koji će svjedočiti za suprotnu stranu i koji je odbio da se sa njim prije svjedočenja obavi razgovor. Međutim, u okviru je diskrecionog prava Vijeća da izda *subpoenu* ako smatra da su tražene informacije neophodne i da će biti od suštinske

¹⁷ Odluka u predmetu *Halilović*, par. 7; Odluka u predmetu *Krstić*, par. 10-12; *Tužilac protiv Brđanina i Talića*, predmet br. IT-99-36-AR73.9, Odluka po interlokutornoj žalbi, 11. decembar 2002. (Odluka u predmetu *Brđanin i Talić*), par. 48-50; Odluka u predmetu *Milošević*, par. 41.

¹⁸ Odluka u predmetu *Halilović*, par. 7; Odluka u predmetu *Milošević*, par. 41. V. takođe Odluka u predmetu *Brđanin i Talić*, par. 46.

¹⁹ *Tužilac protiv Perišića*, predmet br. IT-04-81-T, Odluka po zahtevu tužilaštva za izdavanje naloga *subpoena ad testificandum*, 11. februar 2009., par. 7; *Tužilac protiv Simbe*, predmet br. ICTR-01-76-T, Odluka po zahtjevu odbrane za izdavanje obavezujućeg naloga *subpoena* za svjedoka SHB, 7. februar 2005., par. 3.

²⁰ Odluka u predmetu *Halilović*, par. 6 (interni navodni znaci ispušteni); Odluka u predmetu *Brđanin i Talić*, par. 31.

²¹ Odluka u predmetu *Halilović*, par. 6 i 10.

pomoći podnosiocu zahtjeva, i ako informacije nisu dostupne drugim sredstvima. U suštini, *subpoena* bi se kao metoda trebala smatrati posljednjim pribježištem.²²

10. Što se tiče tvrdnje optuženog da je pitanje statusa osoblja UN-a u vrijeme navodnog uzimanja talaca suštinsko po njegovu odbranu, budući da on vjeruje da su pripadnici UN-a bili pritvoreni pravosnažno kao ratni zarobljenici, što je stav koji je osporilo tužilaštvo, Vijeće podsjeća da je ono prethodno već utvrdilo da bi status osoblja UN-a koje je uzeto za taoce nakon vazdušnih udara NATO-a 25. i 26. maja 1995. moglo biti aktualno pitanje u ovom predmetu.²³ Bez obzira na to mogu li ili ne pravni argumenti koje je optuženi iznio u svoju odbranu od optužbi za koje se tereti u tački 11 biti u krajnjoj liniji uspješni, on svejedno ima pravo da iznese takve argumente i da prikuplja dokaze koji idu tome u prilog. Premda optuženi ima pravo da gradi svoju odbranu na način koji smatra prikladnim, Vijeće ipak neće olako izdavati *subpoene* za sve osobe sa kojima optuženi želi da obavi razgovor.

11. Optuženi tvrdi da premda se u očekivanom iskazu svjedoka, kako je to navedeno u objedinjenoj izjavi svjedoka od 22. oktobra 2009., raspravlja o situaciji vezanoj za uzimanje talaca, on traži informacije o "odnosu između NATO-a i UNPROFOR-a, kao i o prikupljanju i razmjeni informacija između UNPROFOR-a i NATO-a prije vazdušnih udara", odnosno informacije koje se ne nalaze u izjavi svjedoka.²⁴ Svjedok bi zbog svoje funkcije na mjestu zapovjednika UNPROFOR-a za Bosnu i Hercegovinu od januara 1995. do kraja sukoba mogao biti u jedinstvenom položaju što se tiče raspolaganja informacijama o odnosu između NATO-a i UNPROFOR-a i njihovoj međusobnoj razmjeni informacija. Nadalje, svjedok je bio u Sarajevu u vrijeme kada su počeli NATO-ovi vazdušni udari, da bi potom izvijestio da su bosanski Srbi reagovali tako što su uzeli

²² V. *Tužilac protiv Milana Martića*, predmet br. IT-95-11-PT, Odluka po dodatnom podnesku tužilaštva u vezi sa zahtevom tužilaštva od 3. juna 2005. za izdavanje naloga *subpoena*, na *ex parte* i povjerljivom osnovu, 16. septembar 2005., par. 12. "Takve mere [*subpoena*], drugim riječima, treba primenjivati oprezno i samo ako na raspolaganju ne stoje druge, manje nametljive mere, koje bi verovatno obezbjedile efekat koji datom merom pokušava da se postigne".

²³ Na tom osnovu Vijeće je izdalo obavezujući nalog državi da dostavi materijale po tom pitanju. Odluka po zahtjevu optuženog za izdavanje obavezujućeg naloga na osnovu pravila *54bis* (Savezna Republika Njemačka), 19. maj 2010., par. 25-26.

²⁴ Zahtjev, par. 7.

taoće među osobljem UNPROFOR-a. S tim u vezi Vijeće se uvjerilo da je optuženi pokazao legitimnu potrebu da obavi razgovor sa svjedokom kako bi pribavio informacije koje bi mogle da mu budu od suštinske pomoći u pripremi odbrane, bez obzira na vjerovatnoću eventualnog uspjeha ili neuspjeha takve odbrane.

12. Međutim, Vijeće neće izdati traženu *subpoenu* ako su na raspolaganju druga sredstva kojima bi se od svjedoka mogle dobiti informacije. Čini se da se ovdje radi o takvom slučaju, budući da u Odgovoru jasno stoji da bi svjedok pod određenim uslovima bio voljan odgovoriti na pitanja koja bi mu postavio optuženi.²⁵ Tužilaštvo tvrdi da optuženi na raspolaganju ima dvije opcije za pribavljanje informacija od svjedoka; putem pismenih pitanja i odgovora²⁶ ili putem razgovora koji bi obavio njegov pravni savjetnik g. Peter Robinson pod određenim uslovima i na zahtjev Vijeća.²⁷ Vijeće potiče dobrovoljnu saradnju kako među stranama, tako i između budućeg svjedoka i optuženog, i uvjerilo se da bi proces koji je predložilo tužilaštvo konsultirajući se sa svjedokom trebalo da omogući optuženom da prikupi informacije za koje vjeruje da su neophodne za njegovu odbranu. Optuženi je doista pristao na drugu opciju koja se navodi u paragrafu 15 Odgovora.²⁸ Prema tome, optuženi i njegov pravni savjetnik trebali bi da, uz pomoć tužioca i VWS-a, organizuju razgovor sa svjedokom u skladu sa procedurom o obavljanju traženog razgovora, kako je to navedeno u paragrafu 15 Odgovora.

13. Vijeće prema tome zaključuje da nije neophodno da se izda *subpoena* kojom bi se svjedok prinudio na razgovor sa optuženim. Nadalje, budući da nije neophodno za Vijeće da donese bilo kakve zaključke u ovoj odluci u vezi s pravnim elementima krivičnog djela uzimanja talaca, nema potrebe da optuženi podnosi repliku po ovom pitanju, tako da će Zahtjev za odobrenje za podnošenje replike biti odbijen.

²⁵ Odgovor, par. 14.

²⁶ Odgovor, par. 14.

²⁷ Odgovor, par. 15.

²⁸ Zahtjev za odobrenje za podnošenje replike, par. 1.

IV. Dispozitiv

14. Iz gore navedenih razloga, na osnovu pravila 54 Pravilnika, Pretresno vijeće ovim **ODBIJA** ovaj Zahtjev i **ODBIJA** Zahtjev za odobrenje za podnošenje replike.

Sastavljeno na engleskom i francuskom, pri čemu je mjerodavan engleski tekst.

/potpis na originalu/

sudija O-Gon Kwon,

predsjedavajući

Dana 25. januara 2011.

U Haagu,

Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]